

22.02.2023

Група №33

Урок №57

Контрольна робота № 5. Сучасна українська література (есе або мінівір).

1. Формальне есе: «Мистецтво – засіб саморозкриття особистості» (на прикладі твору одного з постмодерністів).

2. Мінівір: «Мистецтво – засіб формування сучасного погляду на світ і людину в ньому» (на прикладі твору одного з постмодерністів).

Матеріали до уроку:

Есе - (фр. *essai* — спроба, нарис) — прозовий твір, у якому автор висловлює свої міркування з приводу суперечливого, неоднозначного питання щодо проблеми, не претендуючи на вичерпне висвітлення теми.

В есе треба створити ефект розмови, легке спілкування з читачем. Тут немає вигаданих героїв і сюжету, що властиві оповіданню. Ви можете інформувати про події (а не переказувати їх), інтерпретувати їх, висловлюючи свої пояснення й переконання.

Есе може бути про що завгодно, тут головне — висловити своє «Я», думки, емоції, ставлення до подій та людей.

І головне — не бійтеся бути суб'єктивними, адже скільки людей, стільки й думок, як писав В. Симоненко: «Ми — не безліч стандартних “Я”, а безліч всесвітів різних».

Будова: вступ — основна частина — висновок.

Стиль мовлення: публіцистичний або художній.

Види есе: *вільне* та *формальне* есе. На перший план виступає особистість автора

Вид есе	К-сть слів	Час для написання	Особливості
Вільне	50–70 (0,5 с.)	10–15 хв	вільна форма й стиль викладу, довільна структура, наявність позиції автора

Формальн е	100–	20–45 хв	дотримання структури тексту (теза, аргументи, приклади, оцінювальні судження, висновок), стислість, ясність, внутрішня логіка
	200 (1–2 с.)		

На перший план виступає особистість автора

Побудова вільного есе

- 1) **вступ**, у якому необхідно обґрунтувати вибір теми, правильно сформулювати тезу;
- 2) **основна частина**, у якій відбувається розгортання думки щодо порушеної проблеми та подається її аргументація;
- 3) **узагальнення висновків** відповідно до теми.

Приклад вільного есе.

Я - українець

Слова українського гімну давно запали в душу і були вивчені за власним вибором у підлітковому віці. Мені подобаються вишиванки, я люблю їх вдягати – це гарний і рідний мені одяг. Українські майстрині вміють робити з вишиванок справжні витвори мистецтва. До мого раціону входить багато різних страв, серед яких має місце і сало, хоча найбільша перевага віддається його копченому різновиду. Із великим задоволенням танцюю гопак – чудовий, жвавий, енергійний і запальний танець, який приносить багато приємних емоцій. З Дніпром пов'язує багато спогадів, але перепливати його спадало на

думку лише у найекстремальніших фантазіях. Мій «Кобзар» лежить на тумбочці під рукою. Коли я шукаю розради для душі чи відповідей на складні питання, то перечитую емоційні і мудрі слова Шевченка. Рушники, що залишились від бабусі, приємно милують око. Я – українець.

Формальне есе

Орієнтовний план формального есе

1. Вступ – один абзац

- Використовуйте «пастки» для залучення уваги, такі як: цитата, вірш, питання, роздуми, незвичайні факти, ідей або смішні історії.
- Немає необхідності висловлювати в першій пропозиції основну думку.
- Уникайте таких фраз, як «Це есе про ...» або «Я збираюся поговорити про...».

2. Основна частина – 2-3 абзаци.

- Виражайте свої думки зрозуміло.
- Підкріплюйте основні ідеї фактами, роздумами, ідеями, яскравими описами, цитатами або іншою інформацією чи матеріалами, які інтригують і захоплюють увагу читача.
- Використовуйте довідкові матеріали, щоб усунути тавтологію.

3. Висновок – один абзац.

- Продемонструйте вашу позицію щодо порушеної проблеми.
- Зробіть узагальнення та аргументацію, яка підсумовує викладене в основній частині.

Зразок формального есе

Спираючись на зміст поданого мікротексту, напишіть есе на тему «Будь-яка проблема – це можливість стати кращим».

Будь-яка проблема – це наявність суперечливої ситуації, питання, що потребують розв'язання. Кожен знаходить різноманітні шляхи їх вирішення. Долаючи випробування, самовдосконалюєшся. Проблема – то завжди можливість змінитись, стати кращим.

Викладіть Ваш погляд на цю проблему. Завдання потребує розгорнутої відповіді в довільній формі. Основні твердження, факти, події викладайте в зручній для Вас структурно-логічній послідовності. Використовуйте найважливішу для розкриття теми інформацію, факти із власного життя, історії, художньої літератури, преси, розповідей інших людей, які найкраще аргументуватимуть Ваші міркування. Сформулюйте висновки.

Ми часто стикаємося з проблемами у своєму житті. Дехто може легко впоратись із випробуваннями (бо саме цим і є проблеми), інші, на жаль, занепадають духом і «пливуть за течією». Я переконана, що боротися з труднощами й невдачами потрібно, бо це – стимул і можливість стати кращим.

Через лінощі й слабкодухість люди не розвиваються, а, навпаки, деградують. Так з'являються особи з «тонкими» душами (їх не можна нервувати) та істеричними характерами (кожна проблема – це стрес, тож: «Пожалійте мене! Зробіть усе за мене»). Це неправильно! Людина мусить і повинна шукати в собі сили, щоб подолати життєві випробування, – тільки так можна вдосконалити себе й довколишній світ. Людство знає безліч таких прикладів. Взірцем є життя Лесі Українки, яка знаходила мужність протистояти недузі й творити. Завдяки наполегливості, наперекір болю, за свій короткий вік вона встигла зробити стільки, що вистачило б на кількох. Усі Лесині твори насичені внутрішньою силою, яка особливо потужно струменить із поезії «*Contra spem spero!*».

Великим випробуванням для людини є також незрозуміння її близькими. Особливо важко, коли родина не підтримує тебе у втіленні покликання, у дорозі до мети. Катерина Білокур – художниця від Бога – мусила пройти це випробування. Родина не схвалювала її захоплення, мовляв, головне призначення селянки – працювати в полі. Однак вона витримала всі образи, розвивала свій талент і досягла успіху. Її полотна на виставці українського мистецтва в Парижі високо оцінені майстром пензля Пабло Пікассо!

Отже, як бачимо, будь-яка проблема дає нам можливість стати кращими, однак її не можуть реалізувати ледачі й слабкодухі, це під силу тільки сміливим і наполегливим людям, здатним до праці й боротьби.

Дев'ять правил написання креативного есе

Як радять писати есе? Правильно! Креативно, Що криється за цим словом? Швидше за все, політ думки, оригінальність тощо. Все просто: головне – засвоїти дев'ять правил.

1. Тільки позитивна мова (описувати краще те, що є, а не те, чого немає).
2. Слова-зв'язки (вони допомагають плавно переходити з однієї частини до іншої).
3. Різна структура речень. (Читати речення правильної структури нудно. Додайте кілька інверсій. Пишіть різні за довжиною речення).
4. Зрозумілі слова. (Розумійте значення слів, які ви вживаєте в есе. Ви пишете, щоб уразити змістом, а не словниковим запасом. Вишуканість гарна, але в міру).
5. Різні слова (синонімія).
6. Лаконічність.
7. Кожне слово важливе (без повторів; кожне речення повинне нести унікальний зміст).
8. Активна життєва позиція.
9. Писати есе — це здорово.

Фото виконаних завдань надсилати мені на електронну пошту

tanita.yar2018@gmail.com

У темі листа вкажіть ваше прізвище, номер групи та № уроку.

2.